VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa**
(nr 145)
z dnia 2 kwietnia 2019 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa (nr 145)

2 kwietnia 2019 r.

Komisja do Spraw Energii i Skarbu Państwa, obradująca pod przewodnictwem posła **Macieja Małeckiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji oraz **Wojciecha Zubowskiego (PiS)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– informację Ministra Środowiska oraz Ministra Energii na temat podejmowanych działań w zakresie obniżenia zanieczyszczeń powietrza w kontekście problematyki niskiej emisji i zanieczyszczeń z lokalnych źródeł ciepłowniczych w związku z problemami smogu;

– informację Ministra Energii o sytuacji i roli ciepłownictwa systemowego w Polsce.

W posiedzeniu udział wzięli: **Tadeusz Skobel** podsekretarz stanu w Ministerstwie Energii wraz ze współpracownikami, **Sławomir Mazurek** podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska wraz ze współpracownikami, **Artur Michalski** zastępca prezes zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, **Maciej Podgrodzki** specjalista w Departamencie Gospodarki Niskoemisyjnej Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, **Teresa Warchałowska** wicedyrektor Departamentu Środowiska Najwyżej Izby Kontroli, **Rafał Pikus** główny specjalista w Departamencie Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli, **Jacek Szymczak** prezes Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie, **Mieczysław Dzierzgowski** adiunkt w Wydziale Instalacji Budowlanych, Hydrotechniki i Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej oraz **Marcin Harembski** Społeczny Monitor Atomowy (SMA) Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Wspólna Ziemia".

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marcin Mykietyński** i **Julia Popławska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Wojciech Zubowski (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa. Witam panie i panów posłów. Witam pana ministra Tadeusza Skobla wraz ze współpracownikami.

Szanowni państwo, przedmiotem dzisiejszego posiedzenia, zgodnie z przedstawionym porządkiem, w punkcie pierwszym jest informacja ministra środowiska oraz ministra energii na temat podejmowanych działań w zakresie obniżenia zanieczyszczeń powietrza w kontekście problematyki niskiej emisji i zanieczyszczeń z lokalnych źródeł ciepłowniczych w związku z problemami smogu. W punkcie drugim: informacja ministra energii o sytuacji i roli ciepłownictwa systemowego w Polsce.

Szanowni państwo, w związku z tym, że na sali nie ma jeszcze pana ministra Sławomira Mazurka, proponuję w pierwszej kolejności rozpatrzyć punkt dotyczący informacji ministra energii o sytuacji i roli ciepłownictwa systemowego w Polsce. Czy są uwagi wobec tej propozycji? Nie widzę. Wobec powyższego stwierdzam przyjęcie porządku obrad.

Proszę pana ministra Tadeusza Skobla o zreferowanie punktu pierwszego. Następnie przejdziemy do omówienia punktu drugiego. Dziękuję.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Energii Tadeusz Skobel:

Szanowny panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, jednym z najpoważniejszych problemów społecznych naszego kraju jest niska jakość powietrza, którą można poprawić poprzez rozwój ciepłownictwa systemowego, opartego o jak najmniej emisyjne źró-

dła, takie jak np. jednostki kogeneracji, realizację przedsięwzięć w zakresie modernizacji sieci ciepłowniczej oraz przyłączenie nowych odbiorców do sieci, przy równoczesnym zmniejszeniu liczby indywidualnych palenisk w gospodarstwach domowych. Bardzo istotną rzeczą jest również bezpieczeństwo dostaw ciepła, które ma szczególne znaczenie dla gospodarstw domowych, w których ponad 80% zużywanej energii pierwotnej przeznaczone jest na ogrzewanie pomieszczeń i wody.

Kogeneracja oraz sektor ciepłownictwa zajmują bardzo istotne miejsce w procedowanych obecnie dokumentach strategicznych, tzn. w Polityce energetycznej Polski do 2040 roku oraz w Krajowym Planie na rzecz Energi i Klimatu na lata 2021–2030.

Mając na uwadze wspomniane kwestie, a także konieczność dostosowania źródeł ciepła w perspektywie najbliższych lat do rygorystycznych wymogów środowiskowych oraz innych regulacji, tj. dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej budynków, dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii oraz dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, które procedowane były w ramach Pakietu Zimowego, w Ministerstwie Energii podejmowanych jest szereg działań mających na celu rozwój ciepłownictwa systemowego. Mam na myśli wprowadzenie nowego mechanizmu wsparcia dla kogeneracji, wprowadzenie rynku mocy czy rozszerzenie obowiązku przyłączania budynków do sieci ciepłowniczej. Analizowane są także inne rozwiązania systemowe, o których informacje zostaną przekazane w dalszej części prezentacji. Bardzo proszę o przedstawienie prezentacji.

Dyrektor Departamentu Elektroenergetyki i Ciepłownictwa Ministerstwa Energii Tomasz Świetlicki:

Dzień dobry. Witam państwa serdecznie. Chciałbym przedstawić państwu prezentację dotyczącą sytuacji i roli ciepłownictwa systemowego w Polsce. W drugiej części prezentacji, jeżeli taka będzie możliwość, płynnie przejdziemy do omówienia zadań i podejmowanych działań w zakresie obniżenia zanieczyszczeń powietrza w kontekście problematyki niskiej emisji, ponieważ bezpośrednio wiąże się z naszymi działaniami w sektorze ciepłowniczym i jest w jakiejś części tego konsekwencją.

Chciałbym zacząć od tego, że ciepłownictwo, inaczej niż ma to miejsce w energii elektrycznej, ma dwa obszary sposobu zaopatrzenia w ciepło. Jeden to źródła indywidualne, które w dalszym ciągu są dominującymi, jeżeli chodzi o zaopatrzenie w ciepło – odmiennie, jak ma to miejsce w sektorze energii elektrycznej. Natomiast drugi obszar zaopatrzenia w ciepło zazwyczaj realizowany jest poprzez dostęp do większych jednostek wytwórczych za pośrednictwem sieci ciepłowniczej – tzw. ciepłownictwo sieciowe (systemowe). Niezależnie od tego, czy zasilanie w ciepło odbywa się ze źródeł indywidualnych, czy z systemów ciepłowniczych, zasilanie w ciepło ma zawsze charakter lokalny. Wynika to ze specyfiki tego medium, którego aktualnie nie potrafimy w sposób ekonomicznie uzasadniony przesyłać na odległości większe niż 20 km. Z powyższym związany jest sposób zarządzania zaopatrzenia w ciepło i ciepłownictwem na terenie kraju, ponieważ nawet zgodnie z ustawą – Prawo energetyczne, planowanie i organizowanie zapotrzebowania na ciepło należy do zadań własnych gminy. Tak rzeczywiście jest to organizowane, w szczególności że znaczna część przedsiębiorstw ciepłowniczych dostarczających ciepło za pośrednictwem sieci ciepłowniczych jest w posiadaniu jednostek samorządowych.

Na pierwszym slajdzie mamy informacje o podstawowych wielkościach naszego sektora ciepłowniczego. Choć są to przedsiębiorstwa rozproszone bardzo wiele je łączy. Działają w tej samej strukturze i w tych samych uwarunkowaniach. W związku z tym mówienie o sektorze ciepłowniczym jako takim jest w pełni uprawnione.

Trzeba podkreślić, że wytwarzanie ciepła, pobodnie jak wytwarzanie energii elektrycznej, jest w Polsce działalnością koncesjonowaną. Koncesjonowany jest również obrót, przesył i dystrybucja ciepła, przy czym wymogi koncesjonowania dotyczą źródeł o mocy zainstalowanej przekraczającej 5 MW. Natomiast jeżeli chodzi o przesył, dystrybucję i obrót, tym progiem jest 5 MW w mocy zamówionej przez odbiorców. Wszystkie źródła i systemy, które przekraczają te progi muszą być koncesjonowane, co wiąże się z tym, że prezes URE je nadzoruje, zbiera odpowiednie dane statystyczne, a także zatwierdza taryfy we wszystkich trzech rodzajach działalności.

Wracając do wielkości ze slajdu, w Polsce mamy 412 przedsiębiorstw koncesjonowanych. Ich zainstalowana moc wynosi 54,9, czyli prawie 55 GW. Na pierwszy rzut oka widzimy, że jest to nawet więcej, gdyby to porównywać z systemem elektroenergetycznym, więc sektor ciepłowniczy jest istotny w całej gospodarce energetycznej w naszym kraju, szczególnie, gdyby to jeszcze porównać z udziałem kosztów ciepła w strukturze opłat za energię ponoszonych przez poszczególnych odbiorców.

Co roku systemy ciepłownicze w Polsce dostarczają do odbiorców prawie 277 PJ ciepła. Sumaryczna długość sieci ciepłowniczej wynosi 21 085 km. Przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo stanowią 81% wszystkich przedsiębiorstw ciepłowniczych działających na rynku w tym sektorze.

W celu lepszego unaocznienia wagi i potencjału systemu ciepłowniczego w Polsce warto go porównać z systemami w innych państwach europejskich. Na kolejnym slajdzie możecie państwo zobaczyć, że jeżeli chodzi o sumaryczną długość sieci ciepłowniczej, to Polska plasuje się na 4 miejscu w Europie. Natomiast jeżeli chodzi o wolumen sprzedaży ciepła do sieci ciepłowniczej wyprzedzają nas tylko Niemcy. Nawet kraje skandynawskie nam ustępują, co jasno obrazuje, jak bardzo rozwinięte jest ciepłownictwo w Polsce i jak duży jest to sektor energetyczny.

Tak jak wcześniej wspomniałem, ciepło z przedsiębiorstw energetycznych nie jest dominujące w zakresie zaopatrzenia odbiorców, ale stanowi ponad 40% zaopatrzenia gospodarstw domowych w ciepło, zaś na terenach miejskich jest to nawet 60%. Znacznie niższy wskaźnik jest na terenach wiejskich, co oczywiście wynika ze znacznego rozproszenia zabudowy na tych terenach i w związku z tym nieefektywności ekonomicznej rozbudowy długiej infrastruktury sieciowej dostarczającej ten rodzaj energii do wszystkich odbiorców.

W ciepłownictwie możemy znaleźć analogie do kwestii elektroenergetycznych, bo jeżeli chodzi o strukturę paliwową ciepłownictwa, podobnie jak w przypadku energii elektrycznej, ciągle dominuje węgiel kamienny i węgiel brunatny. Natomiast ich udział znacząco spada. Na tym slajdzie pokazujemy, jak miks paliwowy zmieniał się w ciepłownictwie systemowym na przestrzeni 15 lat – między rokiem 2002 a 2017. Udział ciepła z węgla spadł z 79% do 72%, natomiast wzrósł udział ciepła z gazu ziemnego (o 4 p.p.), a także z energii odnawialnej (o 5 p.p.). Jak widzimy, przekształcenia miksu paliwowego zachodzą również w ciepłownictwie i w kierunku, który wspiera nas w realizacji celów w zakresie OZE, jeżeli chodzi o udział tych źródeł w zużyciu energii pierwotnej w skali kraju.

Ciepłownictwo oparte jest co do zasady o dwa rodzaje źródeł – ciepłownictwo konwencjonalne, czyli oparte o źródła spalania paliw. Są to albo źródła, w których energia chemiczna ze spalania paliw jest podawana wprost i przekazywana do nośnika, którym jest gorąca woda, która następnie rozprowadzana jest sieciami do odbiorców, albo, co jak najbardziej chcielibyśmy podkreślić a dalej szerzej omówić, w jednostkach tzw. kogeneracyjnych, w których w jednym procesie wytwarzana jest zarówno energia elektryczna, jak i ciepło. Taki proces skojarzonego wytwarzania cechuje się nawet do 50% wyższą efektywnością, niż produkcja rozdzielona np. energii elektrycznej.

Jak widać na slajdzie, w Polsce z kogeneracji, czyli z tego najbardziej efektywnego sposobu wytwarzania ciepła w procesach spalania, pochodzi ok. 61% energii i 39% źródeł wyłącznie ciepłowniczych (tak naprawdę kotły wodne, w których wytwarzana jest gorąca woda). Różne jest także rozłożenie rodzaju tych źródeł w poszczególnych województwach, co pokazano na slajdzie. Chcielibyśmy to zmienić, tak aby nawet w tych województwach najbardziej po prawej stronie wykresu, czyli w zachodniopomorskim, podlaskim czy warmińsko-mazurskim w przyszłości było przy nich jak najwięcej słupka w kolorze niebieskim, co oznaczałoby większe wytwarzanie ciepła w efektywnej technologii wysokosprawnej kogeneracji.

Sektor ciepłowniczy jest sektorem ściśle regulowanym. Wspomniałem już o tym, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydaje koncesje oraz zatwierdza taryfy. Wykonuje to głównie na podstawie ustawy – Prawo energetyczne oraz na podstawie rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy. Ponadto na slajdzie wymienia się rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków

funkcjonowania systemów ciepłowniczych, które określa warunki techniczne funkcjonowania takich systemów, a także rozporządzenie Ministra Energii z dnia 22 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło, które jest podstawą i szczegółowo precyzuje sposób kalkulacji taryf za dostarczanie ciepła.

Oczywiście sektor ciepłowniczy przy swojej działalności musi brać pod uwagę nie tylko Prawo energetyczne, ale również szereg innych przepisów. Warto choćby wymienić ustawę o OZE, która w tej chwili odnosi się również do zaopatrzenia w ciepło, ustawę o charakterystyce energetycznej budynków, która od strony odbioru wpływa bezpośrednio na to, jaki kształt w przyszłości będą miały systemy ciepłownicze i jak odbiorcy będą zasilani w ciepło oraz jaką będzie miało charakterystykę i źródło pochodzenia. Wpływ na funkcjonowanie sektora ciepłowniczego ma również ustawa o efektywności energetycznej określającej konkretne wartości efektywności, które muszą osiągać dostawcy ciepła i składać z tego sprawozdania. Chciałbym podkreślić, co za chwilę rozwinę dalej, że mamy nadzieję, iż na kształt sektora ciepłownictwa w istotny sposób wpłynie działająca już ustawa o rynku mocy oraz ustawa, co do której nie mamy jeszcze decyzji Komisji Europejskiej o jej zgodności z zasadami pomocy publicznej, tj. ustawa o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji.

Ponieważ sektor ciepłowniczy jest ściśle regulowany, stoi przed nim wiele wyzwań, którym będzie musiał sprostać. Wyzwania te wynikają m.in. z regulacji unijnych w zakresie środowiskowym. Są to, tak jak dla sektora elektroenergetycznego, wymagania w zakresie emisji, w tym konkluzje BAT oraz udział dużych jednostek w systemie handlu emisjami (tzw. EU ETS). Ponadto wymogi, o których już wspomniałem, czyli związane z charakterystyką energetyczną budynków, poprawą efektywności energetycznej (m.in. w zakresie osiągnięcia określonej oszczędności energii finalnej) czy implementacją przepisów procedowanej w ramach Pakietu Zimowego nowelizacji dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii – tzw. dyrektywy RED II (m.in. w zakresie obowiązku zwiększenia udziału ciepła z OZE).

Poza powyższymi wymaganiami regulacyjnymi sektor musi borykać się z wyzwaniami rynkowymi, które spotykają go ze strony sektora paliwowego, czyli potencjalnym wzrostem cen paliw. Ponadto dochodzą bariery administracyjne, którym przedsiębiorstwa ciepłownicze muszą sprostać, aby rozwijać swoją sieć, zwłaszcza że sieci budowane są na terenach silnie zurbanizowanych, więc w miejscach, gdzie jest gęsta zabudowa, a własność i działki są bardzo rozdrobnione, co dodatkowo komplikuje procesy inwestycyjne w tym zakresie.

Identyfikując m.in. bariery i wyzwania oraz potencjalne cele do osiągnięcia przez sektor ciepłowniczy, minister energii powołał w dniu 8 października 2018 r. Zespół do spraw określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła. Jak pokazano na slajdzie, Zespół ma ocenić obecne funkcjonowanie rynku ciepła w Polsce, potencjał i rekomendacje w zakresie strategii rozwoju rynku ciepła, w tym w szczególności w kontekście dostosowania do wymogów implementowanego prawa unijnego, a także zaproponować przepisy bądź ich kierunki, umożliwiające realizację wyznaczonych celów w zakresie zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku ciepła w Polsce.

W ramach prac Zespołu, w dniu 30 października 2018 r., powołane zostały trzy grupy robocze: grupa ds. implementacji przepisów unijnych w zakresie ciepłownictwa, grupa ds. uproszczenia procesów inwestycyjnych w ciepłownictwie oraz grupa ds. strategii rozwoju ciepłownictwa. Grupy skupiają głównie przedstawicieli sektora ciepłownictwa. Obecnie pracują nad nowym modelem funkcjonowania rynku ciepła oraz nad dokumentem „Strategia rozwoju ciepłownictwa". Termin złożenia ministrowi energii pisemnych rozwiązań wypełniających zadania Zespołu upływa w dniu 31 grudnia 2019 r.

Po krótkim omówieniu struktury ciepłownictwa chciałbym powiedzieć o tym, jak nasze działania wpływają na jakość powietrza – m.in. działania w zakresie sektora ciepłowniczego.

Jako pierwszy chciałbym omówić wpływ nowego mechanizmu wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, ponieważ w ubiegłym roku zakończył się system wsparcia wysokosprawnej kogeneracji oparty na tzw. świadectwach pochodzenia energii z kogenera-

cji. W bieżącym roku, w dniu 25 stycznia, weszła w życie ustawa o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, która wprowadza nowy system wsparcia. Nowy system, co do zasady, oparty jest na rozwiązaniach aukcyjnych, co wynika m.in. z kierunków, które wskazuje Komisja Europejska w zakresie systemów pomocy publicznej i systemów wsparcia, podkreślając, że muszą mieć jak najbardziej konkurencyjny charakter. Taki charakter mają systemy oparte o aukcje.

W przypadku istniejących małych jednostek trudno mówić o konkurencyjności, gdyż jak już wspomniałem, źródła ciepłownicze działają zawsze lokalnie i trudno sobie wyobrazić konkurencję lokalną między istniejącymi jednostkami. One po prostu są zabudowane i co do zasady zoptymalizowane do zapotrzebowania. W tym zakresie zaimplementowane zostały mechanizmy indywidualnego podejścia nacelowanego przez prezesa URE, tak aby również źródła, które mają problemy z pozyskaniem odpowiednich środków z rynku na funkcjonowanie mogły uzyskać wsparcie. Mechanizm co do zasady jest dedykowany źródłom niewielkim, tym, które będą konkurowały ze sobą na aukcji. W tym kontekście chciałbym zwrócić uwagę na wykres z prawej strony, który pokazuje liczbę miast z efektywnymi lub nieefektywnymi energetycznie systemami ciepłowniczymi. Od razu trzeba wyjaśnić, co to są efektywne lub nieefektywne systemy ciepłownicze. Efektywne systemy ciepłownicze to takie, w których jest zapewniony odpowiedni udział energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, energii ze źródeł odpadowych lub energii z odnawialnych źródeł energii. Natomiast nieefektywne to te, które udziału nie spełniają.

Na slajdzie widzimy, że efektywne systemy ciepłownicze skupione są w dużych miastach. Natomiast w małych ośrodkach miejskich ciągle przeważają systemy, które nie spełniają kryteriów efektywności. W celu ich spełnienia niezbędna jest zmiana sposobu zasilania w ciepło – np. poprzez zbudowanie w tych miejscach jednostek wysokosprawnej kogeneracji co, mam nadzieję, że będzie możliwe dzięki wdrożeniu naszego systemu wsparcia wysokosprawnej kogeneracji. Z kolei dzięki temu w tych miejscach będzie możliwe znaczne obniżenie emisji zarówno gazów, jak i pyłów.

W małych polach na slajdzie opisano cele, które przyświecały wprowadzeniu nowego mechanizmu wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji. Dla uzmysłowienia na slajdzie podano przykład dotyczący poziomu emisji zanieczyszczeń dla jednostki kogeneracji opalanej gazem oraz kotła wodnego węglowego typu WR 25, który wytwarza tylko ciepło. Zestawiono standardowe wielkości emisji pyłów, tlenków siarki, tlenku azotu, tlenku i dwutlenku węgla. Potencjalna zmiana starego kotła węglowego na wysokosprawną jednostkę kogeneracji (opalaną paliwem gazowym) powoduje, że np. emisja pyłów jest 465 razy mniejsza, więc jest zupełnie to inna klasa urządzeń, ale nie tylko to. Jeżeli chodzi o emisję dwutlenku węgla mówimy o emisji na 1 GJ paliwa, które jest zużywane w odpowiednich jednostkach, jest prawie dwukrotnie mniejsza w jednostce kogeneracyjnej opalanej gazem, niż w typowym kotle węglowym.

Mamy nadzieję, że nasz system wsparcia (pokazano na niebieskim polu) wysokosprawnej kogeneracji pozwoli na wybudowanie ponad 5 GWe nowych jednostek kogeneracyjnych w okresie 2019–2020. Dlaczego mówmy o wsparciu w kontekście ciepłownictwa? Oczywiście kogeneracja służy do wytwarzania ciepła. Z założenia system dedykowany jest jednostkom, które wybudowane są w celu zaopatrywania systemów ciepłowniczych, dostarczających ciepło do odbiorców końcowych. Produkcja energii elektrycznej jest dla nich produktem dodatkowym. Zostało to zaimplementowane poprzez wymóg, że pełne wsparcie z nowego systemu kogeneracyjnego otrzymają tylko te jednostki, które dostarczają do publicznej sieci ciepłowniczej przynajmniej 70% ciepła użytkowego z kogeneracji wytworzonej w danej jednostce. Przewidziano również pewne wsparcie dla tych jednostek, które takiego udziału dostarczania ciepła do systemów ciepłowniczych nie osiągną. Wsparcie dla nich będzie proporcjonalne do ilości ciepła, które dostarczą do systemu ciepłowniczego. W związku z powyższym nie mówimy o wsparciu energii. Jak wspominałem, jest to uwarunkowane dostarczeniem energii w postaci ciepła do odbiorców finalnych.

Omówiłem najbardziej rozbudowany i skomplikowany system, w który przekształcamy ciepłownictwo. Mamy nadzieję uzyskać z niego duże efekty środowiskowe.

Ministerstwo Energii prowadzi również Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020, w którym niezależnie od systemu wsparcia wysokosprawnej kogeneracji można również uzyskać wsparcie na inne działania w zakresie modernizacji systemów ciepłowniczych. Na slajdzie wyspecyfikowano kierunki, na które albo już zakontraktowano znaczne kwoty, albo te, dla których alokacja jest przewidziana. Podano wartości.

Możliwe jest uzyskanie wsparcia na sieci ciepłownicze (działanie 1.5 – efektywna dystrybucja ciepła i chłodu), źródła wysokosprawnej kogeneracji, sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji, efektywną dystrybucję ciepła i chłodu w województwie śląskim, promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim oraz na wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych. Jak widzimy są to znaczne kwoty. Zakontraktowano już ponad 2 mld zł. Do alokacji pozostało 760 mln zł. W tabeli podano również terminy naborów.

Przy okazji chciałbym wspomnieć także o tym, że o ile mamy możliwość współfinansowania efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych, o których już powiedziałem – ich modernizacji i rozwoju, o tyle większość naszych systemów ciepłowniczych (rurociągów), szczególnie na terenach mniejszych miejscowości nie spełnia kryteriów. Do tej pory nie było możliwe finasowanie w pełnym zakresie ze źródeł unijnych. W tej chwili Ministerstwo Energii notyfikuje rozporządzenie, które będzie umożliwiało wsparcie dla systemów ciepłowniczych niebędących efektywnymi energetycznie. W tym celu niezbędne będzie jednak zadeklarowanie, że systemy ciepłownicze staną się efektywnymi energetycznie. Temu mogą służyć wskazane środki oraz cały system wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, który powinien zapewnić możliwość osiągnięcia parametrów systemów efektywnych energetycznie, co z kolei otworzy ścieżkę do uzyskania kolejnych środków na rozbudowę takich systemów.

Niezależnie od działań finansowych wprost, prowadzimy również działania legislacyjne, które mają na celu rozwinięcie istniejącego w prawie energetycznym obowiązku przyłączania obiektu budowlanego (nowego lub znacznie przebudowywanego) o przewidywanej szczytowej mocy cieplnej nie mniejszej niż 50 kW, zlokalizowanego na obszarze funkcjonowania efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego, do sieci ciepłowniczej. Dzięki temu możliwe będzie wyeliminowanie często bardzo nieefektywnych i charakteryzujących się wysoką emisją źródeł indywidualnych, w szczególności opartych na niskiej jakości paliwach, co skutkuje wysokim poziomem niskiej emisji.

W tej chwili prowadzimy prace legislacyjne nad dużą nowelizacją Prawa energetycznego, w ramach której chcielibyśmy m.in. rozszerzyć obowiązek przyłączania do sieci ciepłowniczej również na nieefektywne obecnie systemy ciepłownicze, które w założeniu dzięki wcześniej omówionym działaniom staną się efektywne. Obowiązek będzie nakładany również na potencjalnych odbiorców, którzy muszą być chronieni przed nadużywaniem tego instrumentu. Obowiązek ten rozszerzony zostanie na wszystkie systemy ciepłowniczego, o ile istnieć będą techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia. Jednocześnie obowiązek będzie obwarowany m.in. ceną, która nie może być wyższa niż średnia cena sprzedaży ciepła ogłaszanej przez prezesa URE dla poszczególnych rodzajów ciepła w kraju.

W kontekście działań, które wpływają na obniżenie emisji, podniesienie czystości i utrzymanie komfortu cieplnego w budynkach warto wspomnieć o działaniach ministra energii podjętych jeszcze pod koniec 2017 r., które zaowocowały wprowadzeniem w rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną specjalnej taryfy – tzw. taryfa G12as (antysmogowa). Taryfa dedykowana jest dla godzin nocnych, z założeniem, że w godzinach nocnych odbiorcy, którzy nie mają dostępu do sieci ciepłowniczej i zaopatrzenia w gaz, mogliby ogrzewać mieszkania energią elektryczną. Na wykresie (po prawej stronie slajdu) zobrazowano stawki za energię elektryczną w tej taryfie w konkretnych godzinach doby w porównaniu do standardowych stawek stosowanych dla odbiorców w gospodarstwach domowych. Jak widać mówimy o różnicy dochodzącej nawet do 50%. W naszej ocenie powinno to sprzyjać wykorzystaniu energii elektrycznej również do ogrzewania.

Ponieważ jest to rozwiązanie nowe, ewaluacja skutków jego wprowadzenia zostanie przeprowadzona w przyszłości.

Kolejny instrument (jak widać mamy ich wiele) pokazuje następny slajd, który być może powinien być umiejscowiony przy okazji omawiania wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, ponieważ odnosi się do tego obszaru. Jednostki wysokosprawnej kogeneracji już w tej chwili mogą korzystać z rynku mocy i to czynią. Ustawa o rynku mocy zadziałała. Odbyły się trzy aukcje mocy i z naszych danych wynika, że wziął w nich udział bardzo duży wolumen jednostek kogeneracji. Dodam, że 2 GW elektryczne wygrały aukcję na kontrakty wieloletnie jako jednostki kogeneracji nowe. Widzimy, że dzięki rynkowi możliwe było wsparcie nowych jednostek o mocy przekraczającej 2 GW elektryczne, niezależnie od wspomnianych i wyspecyfikowanych w tabelach jednostek istniejących, które także brały udział w aukcjach mocy.

Oczywiście nie ma możliwości korzystania jednocześnie ze wszystkich systemów wsparci i każda pomoc inwestycyjna musi być odejmowana, tak aby nie dochodziło do nadwsparcia. Zarówno w ustawie o rynku mocy, jak i w ustawie kogeneracyjnej odpowiednie mechanizmy w tym zakresie zostały zaszyte.

Chcielibyśmy jeszcze powiedzieć o działaniach wprost nakierowanych na ograniczenie emisji poprzez ograniczenie niskiej jakości paliw stosowanych w źródłach ciepła. Jeżeli mogę, przekazałbym głos koledze z Departamentu Górnictwa, który prowadził te zagadnienia.

Przewodniczący poseł Wojciech Zubowski (PiS):

Proszę bardzo.

Naczelnik Wydziału Węgla Kamiennego w Departamencie Górnictwa Ministerstwa Energii Michał Rospędek:

Witam serdecznie. Szanowni państwo, jednym z najważniejszych działań w walce z zanieczyszczeniem powietrza, podjętym przez ministra energi w ostatnim czasie, jest przyjęcie wymagań jakościowych dla paliw stałych. Zostało to zrealizowane poprzez przyjęcie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz 4 rozporządzeń Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie: wymagań jakościowych dla paliw stałych, metod badania jakości paliw stałych, sposobu pobierania próbek paliw stałych oraz wzoru świadectwa jakości paliw stałych. Celem nadrzędnym nowelizacji ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz wydania aktów wykonawczych jest poprawa jakości powietrza poprzez wyeliminowanie ze sprzedaży do sektora komunalno-bytowego paliw stałych nieprzystosowanych do spalania w kotłach o mocy poniżej 1 MW. Kolejnym ważnym efektem nowelizacji dla obywateli oraz producentów jest uporządkowanie rynku paliw stałych i umożliwienie konsumentom zakupu paliw spełniających wymagania jakościowe dla paliw przeznaczonych do sektora komunalno -bytowego oraz uzyskanie pełnej informacji na temat kupowanego paliwa.

Kluczowe zmiany, które wprowadza nowelizacja ustawy to obowiązek posługiwania się świadectwem jakości paliwa stałego oraz zakaz sprzedaży i importu do sektora komunalno-bytowego: paliw niespełniających wymagań rozporządzenia jakościowego (przede wszystkim mułów węglowych, flotokoncentratów, węgla brunatnego i paliwa powstałego z dowolnego zmieszania paliw stałych zawierającego mniej niż 85% węgla kamiennego). Ustawa wprowadza także sankcję za sprzedaż paliw stałych, tj. niezgodnych z ustawą oraz z wymaganiami jakościowymi rozporządzenia jakościowego. Ustawa wprowadza również kontrolę jakości paliw stałych sprzedawanych do sektora komunalno-bytowego, które będą prowadzone u producentów oraz pośredników paliw stałych.

Wśród oczekiwanych skutków ustawy należy wymienić przede wszystkim wyeliminowanie z sektora komunalno-bytowego mułów i flotokoncentratów w ilości ok. 1,5 mln ton rocznie. Kolejnym oczekiwanym skutkiem jest wyeliminowanie ok. 20–30% paliw stałych po pełnym wejściu w życie wszystkich przepisów (2020 r.), które zostały wprowadzone nowelizacją.

Po czteromiesięcznym okresie funkcjonowania nowych przepisów sformułowano pierwsze wnioski dotyczące kontroli jakości paliw stałych. Z informacji uzyskanych

od prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zarządzający systemem kontroli) wynika, że należy przede wszystkim umożliwić wykonywanie badań na podstawie dodatkowych norm. W związku z powyższym Ministerstwo Energii rozpoczęło proces legislacyjny dotyczący rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie metod badania jakości paliw stałych. Zmiana rozporządzenia ma polegać na jego uzupełnieniu o dodatkowe metody badań.

Ewaluacja efektów wdrożenia nowych przepisów będzie dokonywana co najmniej raz na dwa lata od daty wejścia w życie przepisów. Pierwsza ewaluacja będzie miała miejsce w przyszłym roku. Będzie to wykonywane w porozumieniu z ministrem środowiska oraz z ministrem przedsiębiorczości i technologii. Wyniki przeglądu będą stanowiły podstawę do zmiany wymagań jakościowych dla paliw stałych. Bardzo dziękuję.

Podsekretarz stanu w ME Tadeusz Skobel:

Dziękuję. To tyle z naszej strony.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Dziękuję. Czy są pytania? Nie widzę. Czy pan minister chciałby coś dodać z punktu widzenia Ministerstwa Środowiska? Drugi punkt jest trochę podobny. Myślę, że pan minister Sławomir Mazurek doda w kolejnym punkcie. Punkt jest drugi, ale jako pierwszy w porządku posiedzenia. Zmieniliśmy porządek i zaczęliśmy od informacji przedstawionej przez pana ministra Tadeusza Skobla. Zamykam punkt dotyczący informacji ministra energii o sytuacji i roli ciepłownictwa systemowego w Polsce.

Przechodzimy do punktu: informacja ministra środowiska oraz ministra energii na temat podejmowanych działań w zakresie obniżenia zanieczyszczeń powietrza w kontekście problematyki niskiej emisji i zanieczyszczeń z lokalnych źródeł ciepłowniczych w związku z problemami smogu. Pole do popisu dla pana ministra Sławomira Mazurka oraz prezesa NFOŚiGW – pana Artura Michalskiego. W NFOŚiGW odbyła się dzisiaj konferencja na temat nowych możliwości pozyskiwania środków na ciepłownictwo, zwłaszcza w powiatach. To jest ten slajd, który wyświetlał pan minister energii, na którym pokazano, że najbardziej nieefektywna sieć jest w miejscowościach do 50 tys. mieszkańców.

Panie ministrze, proszę rozpocząć.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska Sławomir Mazurek:

Bardzo dziękuję. Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, panie ministrze, panie prezesie, szanowni państwo, prezentacja, którą przedstawił pan minister i informacja, którą przedstawię, stanowią pewien zespół działań, które podejmuje polski rząd, konsekwentnie realizując politykę w zakresie poprawy jakości powietrza. Pan premier Mateusz Morawiecki mówił w swoim éxpose, że jest to wyzwanie cywilizacyjne. Jesteśmy rządem, który dotrzymuje obietnic i rządem, który konsekwentnie tę politykę realizuje, korzystając także z dostępnych programów oraz elementów związanych z działaniami ministra energii, zapisanymi w Krajowym Programie Ochrony Powietrza dotyczącym jakości paliw i działaniami nieobecnego dzisiaj ministra przedsiębiorczości i technologii w zakresie wymagań dla kotłów. Zarówno działania dotyczące jakości paliw, jak i wymiana kotłów wynikają z Krajowego Programu Ochrony Powietrza i są konsekwentnie realizowane.

Pan przewodniczący wspomniał o konferencji w NFOŚiGW, która jest przejawem synergii współpracy między Ministrem Środowiska i Ministrem Energii wynikającej z troski o dobre powietrze w naszych miastach. Możemy mówić o pewnych filarach w tym obszarze. Z jednej strony jest to, o czym mówił pan minister energii, czyli poprawa jakości poprzez wykorzystanie ciepła systemowego (ciepła sieciowego), które ma duże znaczenie w miastach, ale także i w powiatach. Stąd duże podziękowania i gratulacje dla zespołu pana prezesa Michalskiego, dla NFOŚiGW, za przygotowanie programu pilotażowego dedykowanego ciepłownictwu powiatowemu, tak aby odbudowywać i budować potencjał w tym obszarze.

Z drugiej strony jest to, co wynika także ze współpracy ministra środowiska z NFOŚiGW, czyli program „Czyste powietrze". Jest to pierwszy i kompleksowy program, dzięki któremu możemy dokonać głębokiej termomodernizacji. Program w tym

obszarze dedykowany jest odbiorcom – właścicielom domów jednorodzinnych. Proszę zobaczyć jak rząd widzi kompleksowo ten problem. Z jednej strony ciepło systemowe, a z drugiej strony wszystko to, co dotyczy niskiej emisji i walki z niską emisją, czyli poprawa warunków energetycznych w naszych domach. Chcemy, aby w ciągu 10 lat ten program dotarł do ponad 3 mln miejsc, w których chcemy wymienić źródło energii na bardziej ekologiczne, spełniające normy. Program daje szansę na głęboką termomodernizację: izolację ścian, wymianę stolarki, docieplenie budynków, czyli na to wszystko, co jest potrzebne do tego, aby to zafunkcjonowało.

Dla zapewnienia działania i funkcjonowania programu użyliśmy mechanizmu, który mamy w Polsce, tj. synergii, która wytwarza się dzięki interakcji między NFOŚiGW a WFOŚiGW i Bankiem Ochrony Środowiska. Te trzy podmioty są zaangażowane. Obecnie największy akcent położony jest na WFOŚiGW, do których wpływają wnioski za pośrednictwem interaktywnego formularza. Zanim to się stało odbyło się ponad 2,4 tys. spotkań w każdej gminie. Spotykaliśmy się z Polakami – mieszkańcami miast i wsi, po to żeby tłumaczyć, w jaki sposób przystąpić do programu i jak ważne są elementy związane z wpływem złej jakości powietrza na nasze zdrowie.

Według najświeższych danych do 29 marca złożono 40 114 wniosków o dofinansowanie na kwotę 886 mln zł. Do dnia 29 marca WFOŚiGW podjęły decyzje o przyznaniu dofinansowania dla 6670 rodzin na kwotę 100 mln zł. Na bieżąco podpisywane są umowy z beneficjentami. Na podstawie podjętych decyzji zawarto ponad 3 tys. umów z beneficjentami na kwotę blisko 42 mln zł. Najwięcej wniosków złożono w województwach najbardziej odczuwających skutki działania niskiej emisji, a więc w województwach: śląskim, mazowieckim i małopolskim. WFOŚiGW podejmują także działalność szkoleniową skierowaną do pracowników samorządów, którzy będą służyć mieszkańcom w uzyskiwaniu informacji na temat programu „Czyste powietrze". Jest to dziesięcioletni kompleksowy program. Program obliczony i zabudżetowany jest na kwotę 103 mld zł. Środki mają trafić do mieszkańców na działania związane z poprawą jakości środowiska, jak również z poprawą ich budżetów domowych, ponieważ dobrze ocieplony dom i wymienione źródło ciepła powodują mniejsze wydatki. Dodatkowo pozwoli to na zmierzenie się z wyzwaniem ubóstwa energetycznego, które zostało zidentyfikowane przez rząd.

W pierwszym rzędzie pozwoliłem sobie powiedzieć o tym programie, który jest kluczowym programem pozwalającym na rozwiązanie realnych problemów Polaków i wypełniającym nasze obietnice.

Kolejna sprawa dotyczy sposobu pomiaru zanieczyszczeń powietrza pozwalającego na pełną wiedzę, tak aby nasze działania były oparte na jak najlepszych danych. Zależy nam na tym, żeby wzmacniać system pomiaru jakości powietrza. Dokonywane są zakupy urządzeń do pomiarów jakości powietrza. Ponadto tworzymy stacje pomiarowe, w tym stacje mobilne. W latach 2016–2018 w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020 prowadziliśmy zakupy aparatury pomiarowej i badawczej dla sieci monitoringu jakości powietrza należących do WIOŚ. Łącznie do chwili obecnej dostarczono 116 sztuk urządzeń do odbiorców końcowych WIOŚ, oddziałów Centralnego Laboratorium Badawczego GIOŚ i KLRP GIOŚ, w trakcie dostaw są 25 sztuki urządzeń oraz toczą się postępowania przetargowe na zakup 96 sztuk. Do uruchomienia planowane są w II kwartale 2019 r. następujące postępowania: na zakup kontenerów dla automatycznych stacji pomiarowych w sieciach monitoringu jakości powietrza, zakup automatycznego systemu ważenia do poborników pyłu zawieszonego, inne elementy i urządzenia, które są potrzebne do monitoringu i analiz, a także na zakup 20 mobilnych laboratoriów monitoringu powietrza. Nowe urządzenia poprawią bazę sprzętową. Oczywiście to wszystko wiąże się z tym, że będziemy mieli lepszą wiedzę. W 2019 r. pomiar rozpoczęło 16 nowych mobilnych stacji do pomiaru jakości powietrza – w każdym województwie po jednej 1 stacji. Dodatkowo, biorąc pod uwagę rolę jaką pełnią uzdrowiska w systemie ochrony zdrowia publicznego, w 2018 r., w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w 18 uzdrowiskach wykonywane były stałe lub okresowe pomiary jakości powietrza. Doposażamy sieci pomiarów jakości powietrza w nowoczesną aparaturę pomiarową, tak aby pozyskiwać wiarygodne informacje o stanie powietrza. Są to istotne działania. Wdrażamy także nowy system, który wzmocni jakość

i metody modelowania matematycznego. Jest to istotne z uwagi na to, że dzięki temu mamy szanse na prognozowanie. Prognozy dotyczące zanieczyszczeń powietrza pyłem PM10 oraz NO_2, a także od kwietnia dla O_3 i od października dla SO_2, będą udostępniane na portalu „Jakość powietrza" GIOŚ. Dzięki wykorzystaniu potencjału prognozy są udostępniane przez Instytut Ochrony Środowiska, tak aby jak najwięcej obywateli miało wiedzę na temat bieżącego stanu jakości powietrza w Polsce.

Prowadzimy kontrolę w zakresie realizacji działań naprawczych określonych w programach ochrony powietrza oraz w planach działań krótkoterminowych.

Postaram się pokrótce przedstawić działania legislacyjne, ponieważ otrzymaliście państwo materiał, a minister energii wiele mówił o kwestiach, które są między nami zależne. Co jako Ministerstwo Środowiska robimy w związku z koniecznością realizacji ogłoszonego w dniu 22 lutego 2018 r. wyroku TSUE, który dotyczył okresu do 2015 r.? Realizujemy działania, które mają na celu wypełnienie wyroku TSUE w zakresie osiągnięcia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10. Wprowadzimy zmiany polegające na doprecyzowaniu przepisów w zakresie prowadzonych przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli, terminowości przygotowywania programów ochrony powietrza, programów działań krótkoterminowych, a także sankcji finansowych za niezrealizowanie tych działań. Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska planowane jest na II kwartał 2019 r. Wyrok za lata 2008–2015 bardzo wyraźnie wskazał obszary działania, które musimy poprawić. Od 2016 r. realizowana jest konsekwentna polityka także w tym obszarze.

Konieczna jest także zmiana rozporządzenia ministra środowiska w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. Chodzi o wydanie nowego rozporządzenia, które pozwoli dostosować prawodawstwo krajowe do wytycznych Komisji Europejskiej, które wymusiły rozszerzenie zakresu koniecznych do przekazania przez zarządy województw informacji o przyjętych w drodze uchwały sejmiku województwa programach ochrony powietrza. Umożliwi to monitorowanie postępów w realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza oraz osiągnięcie efektu ekologicznego w celu poprawy stanu jakości powietrza na obszarach przekroczeń norm jakości powietrza w strefach w Polsce. Dodatkowo rozporządzenie to będzie stanowić odpowiedź na wnioski pokontrolne przeprowadzonej przez NIK w Ministerstwie Środowiska w okresie od października 2017 r. do kwietnia 2018 r. Wejście w życie rozporządzenia planowane jest na II kwartał 2019 r.

Podejmujemy ważne zadania związane z edukacją. Zgodnie z wnioskiem ministra środowiska, jednostka realizująca projekt doradztwa energetycznego w NFOŚiGW pod nazwą „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej OZE" w 2017 r. podjęła współpracę z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i przygotowała program informacyjno-szkoleniowy dla pracowników socjalnych miejskich ośrodków pomocy społecznej z zakresu efektywnego wykorzystania energii, możliwości pozyskania środków na wymianę nieefektywnych, zagrażających środowisku źródeł spalania.

Jak wspominałem, w celu podniesienia efektywności realizacji Programu Priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Czyste Powietrze", resort środowiska przygotował cykl spotkań w gminach mających charakter edukacyjny i informacyjny. Kampania edukacyjna i informacyjna miała miejsce także w portalach społecznościowych i w środkach komunikowania społecznego, takich jak radio i telewizja, tak aby mówić o problemach niskiej emisji. Instytut Ochrony Środowiska także podejmował działania w tym obszarze, mówiąc (w mediach społecznościowych) o zagrożeniach wynikających ze smogu i o tym, że na jakość powietrza wpływają nasze codzienne decyzje konsumenckie. Myślę, że to jedno z istotniejszych działań, które miało miejsce.

Szereg podejmowanych działań w zakresie poprawy jakości powietrza, w tym legislacyjnych, będzie konsekwentnie kontynuowanych. Wierzę, że ostatecznie przyczynią się do tego, że stan powietrza w Polsce będzie się stale poprawiał na przestrzeni najbliższych lat. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy są pytania do przedstawionej informacji? Pan poseł Jan Klawiter.

Poseł Jan Klawiter (niez):

Oba przedstawione tematy traktuję jako jeden, który wiąże się z ciepłownictwem. Branża ciepłownicza jest niesłychanie ważna. Widzieliśmy, że ciepłownictwo zużywa i czerpie tyle samo węgla co nasza energetyka. Ciepłownictwo było w gorszej sytuacji niż energetyka. W związku z tym trzeba jeszcze sporo zrobić, żeby ciepłownictwo było takie, jak sobie to wyobrażamy. Brak obowiązku przyłączenia do sieci ciepłowniczej spowodował, że w wielu miastach mamy problem smogu. Ciepłownictwo (choćby najgorsze) nie dawało pyłów i znacznie ograniczyło emisję NO_x i SO_2 poprzez odpowiednie pilnowanie parametrów…

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Panie pośle, przepraszam. Prosiłbym o pytanie. To jest oczywiste, że niską emisję dają domy jednorodzinne i spalane jakieś rzeczy, ale proszę o pytania do naszych gości.

Poseł Jan Klawiter (niez):

Jednostki ciepłownicze w mniejszych miejscowościach nie mają ciepła skogenerowanego i są w gorszej sytuacji. Błędem jest, że nie uzyskują wsparcia np. na termomodernizację i tego typu działania. Są w gorszej sytuacji. Termomodernizacja zastosowana w obiektach daje takie same efekty, jak w miejscach, w których jest wysokosprawna kogeneracja. Ci, którzy mieli dobrą sytuację, teraz mają jeszcze lepiej, a ci, którzy mają złą, nie są wspierani. Rozumiem, że jest problem z UE, ale trzeba podjąć działania, które umożliwią realizację projektów w obu przypadkach.

Na poprzednim posiedzeniu Komisji była dyskusja o PEP. Pewne rzeczy z zakresu ciepłownictwa pozostawiłem na dzisiejszą dyskusję, bo wtedy dyskusja była tak długa, że nie skończylibyśmy posiedzenia. Chciałbym, żeby nasi goście wypowiedzieli się w sprawie poprawy efektywności energetycznej.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Dobrze. Proszę bardzo.

Prezes Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie Jacek Szymczak:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, pozwolę sobie skierować pytanie do pana ministra Skobla. Całą branżę bardzo cieszy, że ciepłownictwo zostało dobrze potraktowane w polityce, w krajowym planie oraz fakt, że został powołany zespół i rozpoczęły się kompleksowe prace nad całym sektorem.

Myślę, że ważnym dla realizacji tego, o czym mówili pan minister Skobel, pan dyrektor Świetlicki i pan minister Mazurek jest to, że trzeba również dostrzegać zagrożenia. Dzisiaj największym zagrożeniem jest to, że przedsiębiorstwa ciepłownicze w 2019 r. i w 2020 r. najprawdopodobniej nie będą mogły realizować celów, o których mówili panowie ministrowie z uwagi na bardzo złą sytuację finansową. W związku z tym jest moje pytanie, a jednocześnie apel ze strony środowiska, czy możliwym jest, aby w ramach prowadzonej zmiany Prawa energetycznego jeszcze w tym roku, w ramach tzw. szybkich (bieżących) zmian legislacyjnych, zmienić model regulacji dla ciepłownictwa. Sprawa jest niebezpieczna i dotyczy nie tylko ciepłownictwa i przedsiębiorstw z miast powiatowych. Dotyczy również dużych przedsiębiorstw ciepłowniczych, dużych źródeł, również tych skojarzonych, które znajdują się w składach największych grup ciepłowniczych w kraju. To jest problem dotyczący małych, średnich i dużych przedsiębiorstw. Jest to tym bardziej niebezpieczne i realne, jeżeli weźmiemy pod uwagę ceny referencyjne ogłoszone przez URE 27 marca br.

Z całą odpowiedzialnością mogę powiedzieć, że jeżeli w perspektywie najbliższych miesięcy nie zmieni się model regulacji (nie czas żeby mówić o szczegółach), to pojawi się nie tylko problem związany z brakiem realizacji inwestycji, ale pojawi się również problem z utrzymaniem płynności finansowej przedsiębiorstw. Pozwolę sobie jeszcze raz powtórzyć – wszystkich. Stąd jeszcze raz prośba i pytanie do pana ministra: Czy zmiany modelu, nad którymi pracuje zespół byłyby możliwe do wprowadzenia jeszcze w tym roku? Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Czy pan również chciałby zabrać głos? Proszę o syntetyczną wypowiedź. Bardzo proszę.

Adiunkt w Wydziale Instalacji Budowlanych, Hydrotechniki i Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej Mieczysław Dzierzgowski:

Mam jedną uwagę. Przy klasyfikacji systemów ciepłowniczych jako wysokosprawnym parametrem był stopień kogeneracji w źródle, czyli de facto system jest wysokoefektywny, jeżeli mamy wytwarzanie efektywne. Jest to jednak tylko wytwarzanie, a przecież energię trzeba jeszcze przesłać. Można wytwarzać bardzo efektywnie, a bardzo dużo tracić na przesyle i źle użytkować. Myślę, że warto zastanowić się nad tym i to rozwinąć. We wszystkich zapisach cały transport ciepła traktowany jest jako źródło. Rzeczywiście efektywność wytwarzania powinna być jak największa, ale, jak powiedziano na początku, ciepłownictwo ma swoje uwarunkowania lokalne. Energię wytworzoną bardzo efektywnie (i tego trzeba pilnować) trzeba odpowiednio przesłać, z odpowiednią efektywnością. Bardzo duże rezerwy tkwią w sposobie eksploatacji istniejących systemów ciepłowniczych i sposobie użytkowania ciepła przez odbiorców. Można ograniczyć wiele strat energii oraz ograniczyć emisję systemów.

Systemy były projektowane wcześniej i są przemiarowane. Były projektowane na rozwój miast. Wiele budynków zostało ocieplonych. Budynki posiadają zbyt duże grzejniki i wymienniki ciepła w stosunku do swoich obecnych potrzeb cieplnych. Jest to olbrzymi potencjał do wykorzystania, żeby ze 20% systemu w kraju bardzo szybko (2–3 lata) przekształcić w systemy niskotemperaturowe – z temperaturą pracy zimą poniżej $100^{o}\,C$, a co za tym idzie, rozwiązywać kwestie strat przesyłu, emisji, efektywności itd. Nie chcę wchodzić w szczegóły, ale myślę, że robiąc porządek w Prawie energetycznym warto się nad tym zastanowić, jak obecnie użytkujemy energię, nawet efektywnie wytwarzaną. Czy nie można tego zrobić lepiej i nie wspierać działań w systemach, tak aby producent energii, czyli firma ciepłownicza i odbiorca byli zainteresowani mniejszym zużyciem, niższą emisją i wszystkimi pokrewnymi rzeczami? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Dziękuję panom za te głosy. Przechodzimy do odpowiedzi. Kto na pierwszy ogień? Ministerstwo Środowiska, jedziemy. Bardzo proszę. Pan prezes Artur Michalski – NFOŚiGW.

Zastępca prezesa zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Artur Michalski:

Dziękuję bardzo. Odpowiem na pytania związane z efektywnością energetyczną i wsparciem w tej dziedzinie. Zrozumiałem, że chodzi przede wszystkim o budownictwo, czyli o sprawy termomodernizacyjne, również w przemyśle. Są na to programy pomocowe w pierwszej osi priorytetowej, którą wdrażamy na zlecenie Ministerstwa Energii. Działanie 1.2 dedykowane jest efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach i odnawialnym źródłom energii, zaś efektywności energetycznej w budownictwie dedykowane są działania 1.3.1. (budynki użyteczności publicznej) i 1.3.2. (spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe), czyli większe obiekty zamieszkania. Dla pojedynczych obiektów zamieszkania, czyli domów jednorodzinnych dedykowany jest program „Czyste powietrze", o którym mówił pan minister Mazurek. Program „Czyste powietrze" jest największym programem dotychczas prowadzonym przez NFOŚiGW.

Ciepłownictwo powiatowe wiąże się z efektywnością energetyczną i efektywnym wykorzystaniem nośników energii. Natomiast my jako NFOŚiGW wychodzimy od tematu zanieczyszczeń powietrza, czyli przede wszystkim od smogu, bo to jest najbardziej nośny temat. Oprócz działań związanych z realizacją programu „Czyste powietrze" prowadzimy program „Ciepłownictwo powiatowe", który skierowany jest do przedsiębiorstw samorządowych. Jest to program pilotażowy. Na tę chwilę przeznaczyliśmy na ten cel kwotę 0,5 mld zł. Chodzi o Polskę powiatową, czyli miasta, miasteczka i gminy, gdzie dotychczas ciepłownictwo zostało zaniedbane i zapomniane i nie można było pozyskać środków na ten cel (dofinansowanie) z dotychczasowych programów regionalnych, WFOŚiGW lub z innych. W ramach programu dofinansowane zostaną działania zmierzające do jak najlepszej efektywności energetycznej, włącznie z przechodzeniem na wysokosprawną kogenerację. Dzięki temu systemy powinny stać się efektywnymi

systemami ciepłowniczymi, a zatem będą spełniać wymogi, co z kolei pozwoli na starania o pozyskanie środków z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – działania skonsolidowane w 1.5.

Chcę jeszcze wspomnieć o tym, że oprócz tego, co jest związane z efektywnością energetyczną, finansujemy również monitoring środowiska, który bada zanieczyszczenie środowiska, czyli generalnie pyły, smog i inne zanieczyszczenia. Finansujemy także programy ochrony powietrza i doradztwo energetyczne. Przypomnę, że jest to projekt powierzony przez Ministerstwo Energii nam, jako beneficjentowi. NFOŚiGW jest w wyjątkowej sytuacji. Chyba pierwszy raz w historii swojego funkcjonowania fundusz jest beneficjentem środków pomocowych i prowadzi projekt doradztwa energetycznego na terenie całego kraju. Podkreślam, że jest to projekt zlecony przez Ministerstwo Energii.

Poza tym finansujemy transport niskoemisyjny, ekomobilność i oczywiście filar tego wszystkiego, co dotyczy walki ze smogiem, czyli podnoszenie świadomości, edukacja – trzeci czynnik poza dofinansowaniem i legislacją.

Ostatnia rzecz, o której chciałem powiedzieć, a która nie wybrzmiała wystarczająco, dotyczy pierwszej osi priorytetowej. W ramach działań 1.1.1 złożono rekordową liczbę wniosków na odnawialne źródła energii (energia elektryczna) o wartości projektów w wysokości 3,5 mld zł. Większość z tych projektów to fotowoltaika (1,7 mld zł), oczekiwane dofinansowanie (1,5 mld zł), a alokacja środków na tę chwilę wynosi 200 mln zł. Jesteśmy w stanie uzupełnić te środki środkami krajowymi, które posiadamy.

Nie wiem, czy sprostałem oczekiwaniom pana posła, ale tyle chciałem w tej sprawie powiedzieć. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Dziękuję. Pan minister Tadeusz Skobel.

Podsekretarz stanu w ME Tadeusz Skobel:

Szanowni państwo, w dwóch kolejnych pytaniach poruszono dwie kwestie. Jedna kwestia dotyczyła zasad, sposobu ustalania i uwzględniania w taryfach dla ciepła zwrotu z kapitału. Akurat mam tę regulację przed sobą. Rozmawialiśmy na ten temat z panem dyrektorem, który przewodniczy Zespołowi do spraw określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła i zaraz powie kilka słów o dotychczasowych ustaleniach w tym względzie.

Druga kwestia dotyczy wskaźnika wzrostu z przychodów ze sprzedaży, tj. innego uregulowania, ale również mieści się w zakresie prac tego Zespołu. Bardzo proszę pana dyrektora o kilka słów na temat pracy, kierunków i przewidzianych efektów.

Dyrektor departamentu ME Tomasz Świetlicki:

Tak jak wspominałem już wcześniej, Zespół został powołany ze względu na naszą diagnozę sytuacji i wyzwań, przed którymi stoi sektor ciepłownictwa. Między innymi są to wyzwania, o których mówił pan prezes.

Celem prac Zespołu jest opracowanie do końca roku docelowego modelu rynku ciepła. Obecny model taryfowania wynika z prawa energetycznego z 1997 r., więc rzeczywiście historia jest dość odległa i widać, że przy obecnych uwarunkowaniach, w szczególności środowiskowych, kosztowy model taryfowania wprost, gdzie prezes URE określa nawet takie czynnik jak koszt kapitału, chociaż wiemy, że jest to czynnik raczej rynkowy, przestaje nadążać za uwarunkowaniami rynkowymi.

Zakładam, że na poziomie Zespołu uda nam się wypracować takie rozwiązania, które pozwolą osiągnąć taki model rynku ciepła – w tym dotyczące jego regulowania, o ile uznamy, że jest to niezbędne – że będzie to pozwalało na zabezpieczenie odbiorców przed nadmiernym wzrostem kosztów zapewnienia komfortu cieplnego w ich obiektach. Nawet nie chcę odnosić się do kosztów samego ciepła, co jest dość skomplikowane w sytuacji, gdy mamy zaawansowane programy termomodernizacyjne. Dlatego mówimy o kosztach komfortu cieplnego. Z drugiej strony wypracowane rozwiązania umożliwią przedsiębiorstwom energetycznym taką akumulację kapitału, aby mogły dostosowywać swój majątek i pożytkować efektywności, które wypracują wewnątrz swoich przedsiębiorstw, co w tej chwili jest bardzo utrudnione i niemożliwe.

Padło pytanie o możliwość szybkiej ścieżki. W tej chwili Zespół analizuje rozwiązania. Prezes URE nie jest członkiem Zespołu. Dlatego doszliśmy do wniosku, że w tym

zakresie będą potrzebne uzgodnienia z tym organem. Nie wiemy, czy w końcowych uzgodnieniach dojdziemy do wniosku, że niezbędna jest szybka ścieżka, a nie docelowy model. Tak naprawdę będzie to głównie zależało od prac Zespołu, a także od warunków zewnętrznych, których zmiany będziemy cały czas obserwowali. Wydaje mi się, że dzisiaj nie odpowiemy odpowiedzialnie, czy te przepisy i w jakim zakresie zostaną zmienione w tym roku.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy nie padła odpowiedź na którekolwiek z pytań? Nie. W związku z tym zamykam dyskusję. Pan przewodniczący Zubowski. Pan przewodniczący nie zadał pytania, zatem jak mogła paść odpowiedź.?

Poseł Wojciech Zubowski (PiS):

Proszę państwa mówię to tylko i wyłącznie po to, żeby znalazło się w protokole. Chciałbym powiedzieć, że niezmiernie irytujące jest zachowanie opozycji, która na sali plenarnej zawsze ma dużo do powiedzenia na temat walki ze smogiem, a gdy przychodzi do rzeczowej dyskusji, jest czas na zadawanie pytań, wymianę argumentów i są fachowcy, to wtedy proszę państwa tyle ich widzimy. I tyle, dziękuję.

Poseł Iwona Arent (PiS):

W protokole nie będzie widać, co to znaczy tyle.

Przewodniczący poseł Maciej Małecki (PiS):

Proszę państwa, żeby rozwiać wątpliwości i różne interpretacje, pan przewodniczący pokazał staropolską, klasyczną figę.

Drodzy państwo, zamykam dyskusję. Dziękuję państwu za udział. Dzisiaj mieliśmy wyjątkowo intensywny dzień, bo już o godzinie 14.00 w tej sali z Ministerstwem Energii, a teraz z Ministerstwem Środowiska.

Protokół, do którego na koniec wypowiadał się pan przewodniczący Wojciech Zubowski będzie wyłożony do wglądu w sekretariacie Komisji. Dziękuję.

Zamykam posiedzenie Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa.